

WYDARZENIA

Europejska Noc Muzeów

Noc Muzeów 16/17 maja obfitowała w NMM w ekscytujące i wybuchowe wydarzenia. W Spichlerzach na Ołowiance zwiedzający poznali świat Braci Witalijskich – piratów działających na Morzu Bałtyckim na przełomie XIV i XV wieku. Członkowie Oliwskiej Drużyny Najemnej „Inogici” przedstawili inscenizacje pirackich napadów, a także uzbrojenie i sposoby walki piechoty najemnej z epoki późnego średniowiecza. Na statek-muzeum „Sołdek” zaprosiliśmy zwiedzających na spektakl „światło i dźwięk”, który podkreślił niepowtarzalny urok wnętrza statku z wykorzystaniem obrazów i dźwięków ze świata „Gwiazdnych Wojen”. W wydarzeniu wzięła udział grupa rekonstrukcyjna „Legion 501. Polish Garrison”. W Ośrodku Kultury Morskiej oraz w Żurawiu miały miejsce zabawy o tematyce średniowiecznej: „Noc Śniących Rycerzy”, przygotowane dla wybranej na drodze rekrutacji 20-osobowej grupy dzieci w wieku 8-10 lat. Dzieci wybudowały i ozdobiły twierdzę, poznały rycerski kodeks i średniowieczne tańce, szukały zaginionego skarbu i wysłuchały legend z zamierzchłych czasów w nastrojowym otoczeniu. Specyficzną atmosferę zwiedzania statku-muzeum „Dar Pomorza” tworzyło nocne oświetlenie masztów, takielunku i kadłuba fregaty, na pokładzie zaś miała miejsce inscenizacja pt. „Polacy na morzach i oceanach” w wykonaniu Stowarzyszenia Kompania Kaperska. Przedstawiono sceny z obozowiska osadniczego z XVII wieku oraz inscenizacje z życia załóg floty oliwskiej z 1627 roku. Zwiedzający mieli okazję posłuchać opowieści o dawnej żegludze i polskich wyprawach osadniczych (m.in. do Jamestown w 1608 roku). Widzowie poznawali zasady musztry pokładowej, a także działanie broni czarnoprochowej. Dla najmłodszych przygotowane zostały gry i zabawy z XVII-XVIII wieku (kości, szachy, przeciąganie liny). W namiocie osadniczym dzieci mogły spróbować sił w pisaniu gęsim piórem i rysowaniu map. W Muzeum Wisły w Tczewie natomiast można było zwiedzić wystawę „Szkoła Morska w Tczewie 1920-1930”, poznać barwne zwyczaje flisackiej braci na wystawie „Wisła w dziejach Polski”, a także wziąć udział w warsztatach powoźniczych i sztukniczych.

Podczas Europejskiej Nocy Muzeów 2015 odwiedziło nas ponad 8000 gości.

„Noc Śniących Rycerzy” w Żurawiu. Fot. Paweł Józwiak

Henryk Baranowski o morzu

Bohaterem XIII ekspozycji z cyklu „Polscy artyści o morzu” jest Henryk Baranowski (1932–2005), malarz marynista, kontynuator tradycji Antoniego Suchanka i Mariana Mokwy – i komandor marynarki wojennej. W bogatej, zarówno pod względem tematycznym, jak i ilościowym (namalował ok. 3500 obrazów) twórczości artysty marynistyka zajmuje czołowe miejsce. Malował najczęściej widoki polskich wybrzeży, z ulubionym klifem orłowskim na czele, wielofigurowe kompozycje batalistyczne z ćwiczeń Marynarki Wojennej na lądzie i na morzu, wizerunki statków i okrętów, widoki portów i stoczni, motywy z licznych podróży (na Bliski Wschód, Kubę, w głąb Związku Radzieckiego), sceny z życia rybaków, wedyuty, najczęściej przedstawiające Gdynię i Gdańsk, pejzaże z Kaszub i Kociewia. Podejmował też tematy historyczne związane z morzem – w ramach współpracy z naszym muzeum stworzył m.in. cykl poświęcony bitwie na Zalewie Wiślanym (1463). Artysta najczęściej malował farbami olejnymi, akwarelą, gwaszem i pastelami. Pod względem stylistycznym pozostał przez całe życie wierny realistycznemu sposobowi przedstawiania rzeczywistości, czasem jedynie eksperymentując z kolorem lub fakturą malarską. Wystawę przygotowały – w ramach Bałtyckiego Festiwalu Nauki – Liliana Giełdon i dr Monika Jankiewicz-Brzostowska z Działu Sztuki Marynistycznej NMM. Wernisaż odbył się 21 maja, a gościem specjalnym był syn artysty, z którym autorki wystawy ściśle współpracowały. W swoim wystąpieniu podkreślił, że ekspozycja w NMM nie jest może największą wystawą prac Henryka Baranowskiego, ale na pewno najbardziej reprezentatywną, ze względu na precyzyjny dobór prezentowanych obrazów. Do jej oglądania zapraszamy do 30 sierpnia.

Wernisaż ekspozycji malarstwa Henryka Baranowskiego. Pośrodku komisarz wystawy, Monika Jankiewicz-Brzostowska, po prawej – syn artysty. Fot. Paweł Józwiak

Konferencja Condition 2015

Zorganizowana przez NMM międzynarodowa konferencja CONDITION.2015, poświęcona konserwacji i digitalizacji zabytków, odbyła się w dniach 19-22 maja. Pierwsze dwa dni przeznaczone zostały na prezentację tematyki związanej z konserwacją drewna archeologicznego, tkanin, skóry i metalu, a także rozwojem badań i nowych materiałów w zakresie konserwacji mokrego drewna. Stu uczestników tej części konferencji miało możliwość dyskusji i wymiany doświadczeń związanych z problemami konserwatorskimi dnia codziennego. Druga część poświęcona została digitalizacji, a jej gościem specjalnym była dr Lyn Willson – kierownik projektu Scottish Ten, która zaprezentowała modele cyfrowe wybranych obiektów wpisanych na Listę światowego dziedzictwa UNESCO. Program czterodniowej konferencji objął 40 prezentacji. Nad jego wartością merytoryczną czuwała Rada Programowa,

w skład której weszli polscy i zagraniczni eksperci w dziedzinie konserwacji i digitalizacji. Do Gdańska przybyli reprezentanci partnerskich instytucji: Norweskiego Muzeum Morskiego i Muzeum Historii Kultury, Uniwersytetu w Oslo oraz specjaliści z Polski, Korei, Szwecji, Niemiec, Włoch i Rosji. Z dumą możemy stwierdzić, że konferencja stała na wysokim poziomie merytorycznym i organizacyjnym.

Konferencja Condition.2015 sfinansowana została ze środków Norweskiego Mechanizmu Finansowego i Mechanizmu Finansowego Europejskiego Obszaru Gospodarczego oraz ze środków Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego w ramach realizacji projektu „Centrum Konserwacji Wraków Statków wraz z Magazynem Studyjnym w Tczewie – budowa infrastruktury kultury Narodowego Muzeum Morskiego w Gdańsku”.

Dzwon z m.s. „Sobieski”

Do zbiorów Działu Historii Żeglugi i Handlu Morskiego NMM trafił dzwon z m.s. „Sobieski” – pasażerskiego transatlantyka, zamówionego wraz z bliźniaczym m.s. „Chrobry” krótko przed II wojną światową przez Przedsiębiorstwo Żeglugowe Gdynia Ameryka Linie S.A. Oba statki weszły do służby latem 1939 roku. Podczas wojny „Sobieski” służył jako transportowiec wojska, zapisując się w historii PMH rekordową liczbą przeprowadzonych szczęśliwie akcji inwazyjno-desantowych. Po wojnie służba „Sobieskiego” w PMH trwała krótko: od 1947 do 1950 woził pasażerów na trasie Genua–Nowy York. Potem sprzedano go ZSRR, gdzie służył aż do 1975 roku jako „Gruzja”, z portem macierzystym w Odessie. Po 65 latach od opuszczenia polskiej bandery i 40 latach od złomowania liniowca udało się pozyskać należący do niego dzwon, dzięki byłemu pracownikowi ambasady RP w Kijowie na Ukrainie, dr. Bronisławowi Rzeszotarskiemu. W ubiegłym roku natknął się on na dzwon na targu staroci i po szybkich konsultacjach z naszym Muzeum kupił go, a 21 maja, w trakcie wernisażu malarstwa Henryka Baranowskiego, osobiście przekazał do zbiorów. Dzwon z „Sobieskiego” – jedyna, jak dotąd, pamiątka po tym transatlantyku – powiększy kolekcję NMM, w której znajdują się już m.in. dzwony z „Batorego”. Na pewno znajdzie godne miejsce na stałej wystawie obok modelu statku. Najpierw trafi jednak do konserwacji, by nabrać nowego blasku.

EMYA 2015

Finał konkursu na Europejskie Muzeum Roku (European Museum of the Year Award), do którego zakwalifikowany został nasz najmłodszy oddział: Ośrodek Kultury Morskiej, odbył się w dniach 13-16 maja w Glasgow. Wzięła w nim udział, wraz z przedstawicielami 41 nominowanych muzeów z całej Europy, trzyosobowa delegacja NMM: dyrektor dr inż. Jerzy Litwin, jego zastępca Szymon Kulas oraz kierownik Działu Programów Pomocowych Dorota Nahajowska. Główną częścią forum były prezentacje muzeów oraz wywiady z ich przedstawicielami. OKM – z naciskiem na działania edukacyjne i integracyjne w nim prowadzone – zaprezentował dyrektor NMM dr Jerzy Litwin. Spotkanie podsumowano wręczeniem nagród – Europejskim Muzeum Roku zostało Rijksmuseum w Amsterdamie, otwarte po ponad dziesięcioletniej przerwie, podczas której dokonano remontu budynku, m.in. ujawniając oryginalne malowidła ścienne, dobudowano dwie nowe galerie i przearanżowano ekspozycje. Uczestnicy forum mieli także możliwość zwiedzenia Riverside Museum, laureata nagrody EMYA 2013. W budynku, który zaprojektowała słynna architektka Zaha Hadid z zespołem, znajdują się kolekcje dawnego Muzeum Transportu w Glasgow, tj. pojazdy drogowe, modele statków i eksponaty związane z transportem kolejowym.

Dokumentacja wraków w 3D nagrodzona

Nowatorska metoda podwodnego dokumentowania wraków w trójwymiarze, opracowana i wdrożona przez Tomasza Bednarza z zespołem archeologów i pletwonurków NMM, otrzymała nominację do dwóch nagród: *Travelerów*, przyznawanych

przez „National Geographic” (pisał o tym w lutym) oraz Pomorskiej Nagrody Muzealnej, po raz pierwszy przyznawanej w tym roku z inicjatywy Oddziału Pomorskiego Stowarzyszenia Muzealników Polskich przy wsparciu samorządu województwa pomorskiego. Co prawda *Travelera* w kategorii „Naukowe odkrycie roku” otrzymał opracowany przez naukowców z Wrocławia projekt rekonstrukcji rdzenia kręgowego za pomocą glejowych komórek węchowych, jednak sama nominacja do tej prestiżowej nagrody jest już ogromnym wyróżnieniem. Jeszcze bardziej cieszy nas wiadomość o przyznaniu Pomorskiej Nagrody Muzealnej Tomaszowi Bednarzowi, za projekt pt. „Badania archeologiczne wraków z Zatoki Gdańskiej z zastosowaniem fotogrametrycznej dokumentacji 3D”, zwłaszcza że przyznano zaledwie trzy nagrody indywidualne i jedną honorową (dla Muzeum Archeologicznego w Gdańsku za projekt „Piwnica romańska z XIII wieku”).

O zabytkowych modelach i łodziach

20 maja gościem NMM był Simon Stephens, kurator modeli statków i kolekcji łodzi w Narodowym Muzeum Morskim w londyńskim Greenwich. Wygłosił on wykład pt. „Kolekcja modeli i zabytkowych łodzi w Narodowym Muzeum Morskim w Londynie. Problemy konserwatorskie, wystawiennicze i udostępnienie zabytków”. Muzeum w Londynie ma jeden z największych na świecie zbiorów zabytkowych modeli – ok. 3,5 tysiąca, z których najstarszy jest model egipskiej łodzi zdeponowanej w grobie, datowany na 800 lat p.n.e. Niedawno oddano do użytku nowy budynek, przeznaczony do przechowywania tych cennych zabytków. Zbudowano go w zaadoptowanej hali przemysłowej na terenie doków portowych w Chatham pod Londynem.

Regaty smoczycy łodzi

Europejski Dzień Morza uczciliśmy po raz siódmy regatami smoczycy łodzi, do których zaprosiliśmy przedstawicieli trójmiejskich instytucji kultury. Z sześciu startujących w eliminacjach osad najlepsze czasy zdobyły ekipy NMM i Muzeum Archeologicznego w Gdańsku, które okazało się „czarnym koniem” tych zmagani. Nasza załoga musiała osiągnąć najlepszy czas wyścigów (1:26:80), by zwyciężyć z nim w finale. Dalsze miejsca zajęły załogi Muzeum Marynarki Wojennej i okrętu-muzeum „Błyskawica” w Gdyni, Europejskiego Centrum Solidarności, Muzeum II Wojny Światowej oraz Archiwum Państwowego. Regaty zostały zorganizowane wspólnie z Morskim Robotniczym Klubem Sportowym Gdańsk, którego Sekcja Łodzi Smoczycy zapewniła sprzęt oraz fachowe przygotowanie zawodników. Wyścig odbył się dzięki wsparciu sponsorów: Towarzystwa Przyjaciół NMM oraz Stoczni Remontowej – Remontowa Holding.

„Złota załoga” NMM. Fot. Aleksandra Pielechaty

ZAPROSZENIA

„Matki i statki”

Zapraszamy na wernisaż wystawy „Matki i statki”, którą NMM organizuje wspólnie z Klubem Matek Chrzestnych Statków Armatorów Wybrzeża Gdańskiego. Otwarcie ekspozycji na statku-muzeum „Sołdek” odbędzie się 11 czerwca o godz. 14.